

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ความสัมพันธ์ของพระสงฆ์พม่ากับประชาชนในการต่อต้านรัฐบาลทหารปีพ.ศ.2550

**The Burmese Buddhist Monks and General Public's Relations
on the Uprising Against the Junta in 2007**พิชชานันท์ กรีตกราย¹ (Pitchanun Kreedkrai) จุลพพร เอื้อรักสกุล² (Julaporn Euarukskul, PhD)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาและอธิบายความเข้าใจในเรื่องสังคมพระสงฆ์พม่าเกี่ยวกับการรวมกลุ่มในเหตุการณ์ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าปี พ.ศ.2550 2. ศึกษาบทบาทความสัมพันธ์ของพระสงฆ์กับประชาชนที่ปรากฏและทำให้เกิดเหตุการณ์ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าปีพ.ศ.2550 โดยวิจัยกลุ่มพระสงฆ์ในพุทธศาสนา นิกายเถรวาท ในพื้นที่เมืองพะโค (Pokkoku) รังกุ้ง (Rangoon) และมันดาเลย์ (Mandalay) ในเดือนกันยายน พ.ศ.2550 ร่วมกับการวิจัยกลุ่มประชาชนในเขตพื้นที่เดียวกันและช่วงเวลาเดียวกัน วิธีการดำเนินงานวิจัยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยศึกษาเหตุการณ์ประวัติในอดีตตามช่วงเวลาตั้งแต่อดีตจนถึงปีพ.ศ.2550 ด้วยการใช้เอกสารชั้นต้น เช่น บันทึกเหตุการณ์ หนังสือพิมพ์ รายงานข่าว บทสัมภาษณ์ตามเหตุการณ์ต่อประวัติในปีพ.ศ.2550 สนับสนุนกับหลักฐานชั้นรอง เช่น เอกสารงานวิจัย บทความเชิงสารคดี และหนังสือเกี่ยวกับวิถีพระสงฆ์ รวมถึงแหล่งอื่นๆ เช่น ภาพยนตร์เคลื่อนไหว และภาพยนตร์สารคดี ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและพระสงฆ์นั้นถูกเชื่อมต่อไม่ใช่แค่ในการใช้ชีวิตประจำวัน แต่ในเหตุการณ์ทางการเมืองด้วยประชาชนยังคงต้องพึ่งพาพระสงฆ์ในด้านจิตวิญญาณ ศีลธรรม และการใช้ชีวิต เมื่อประชาชนตกอยู่ในความยากลำบากจากสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการใช้ชีวิตของพระสงฆ์ ซึ่งพระสงฆ์ก็ต้องพึ่งพาปัจจัยพื้นฐานจากประชาชนในการดำรงชีวิต

คำสำคัญ: พระสงฆ์พม่า การต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าปี พ.ศ. 2550 ประชาชนพม่า รัฐบาลเผด็จการทหารพม่า

¹ นักศึกษาหลักสูตรประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ email address pitchanun.kreedkrai@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุลพพร เอื้อรักสกุล ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ email address euarukskul@gmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The purpose of this research is to 1) study and explain the understanding of the social role of the Buddhist monks in Myanmar in forming the alliance to provoke the uprising against the military government in 2007 2) to study the relationships of the monks and general public that appeared and happened on the uprising 2007. The research limited the study scope only on monks in Theravada buddhism, in the area of Pakkuko, Rangoon and Mandalay on the September 2007 with the general public from same areas and same time. The research methology was in history method way by study the history protest timeline in the past untill 2007 with using on the primary sources: the journals, the newspapers, the news reports and the interviews regarding the protest in 2007 support with the secondary sources: the researches the documents and books about mookhood rituals including other sources such as motion pictures and documents films. The results of the study found that the response and relationship between the general public and the monks are linked not only in daily routine, but also in the political incident. People still rely on the Buddhist monks in terms of the spirits, morality and their ways of lives. Whenever people are under the difficulty from the economic crisis, it shall directly impact the livelihood of the monks which the monks need basic needs and supports from general public.

Keywords: Buddhist monks, 2007 uprising, Burmese people, Junta

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

เมื่อย้อนไปปี พ.ศ. 2367-2369, 2395, 2428, 2532-2533 (ค.ศ. 1824-1826, 1852, 1885, 1989-1990 ตามลำดับ) มีการประท้วงและการต่อต้านรัฐบาลหลายครั้งตั้งแต่สมัยอยู่ในอาณานิคมของประเทศไทย โดย การประท้วงหรือต่อต้านที่กระทำโดยพระสงฆ์เกิดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2428 เนื่องจากอังกฤษได้พยายามนำประเพณี ธรรมเนียมและ ความเชื่อแบบเก่าออก และนำความเป็นตะวันตกเข้ามาแทนที่ โดยมีได้คำนึงถึงวิถีชีวิต ความ ศรัทธา ความเชื่อ และศาสนาของประชาชนเป็นหลัก อังกฤษไม่เล็งเห็นความสำคัญของกษัตริย์ที่มีต่อประชาชน จึงได้แยกระบบกษัตริย์ออกไป ซึ่งกษัตริย์นั้นจะเป็นทั้งผู้ค้ำจุนและสนับสนุนศาสนา และอังกฤษยังไม่เห็น ความสำคัญของพระสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน เพราะพระสงฆ์คือผู้สั่งสอนเยาวชนในหมู่บ้าน ไม่ให้ สนับสนุนศาสนสถาน วัด และกิจกรรมทางศาสนา โดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานของประชาชนพบว่า วัดไม่ใช่เป็น เพียงศูนย์กลางทางศาสนา แต่ยังคงเป็นที่ตั้งกิจกรรมทางสังคม ชีวิตประจำวันของประชาชนพม่าวนเวียนกับวัด เป็นทั้งสถานศึกษา เป็นที่บวชเรียน เป็นที่ทำศาสนกิจประจำวัน ประจำปี หรือเทศกาลสำคัญ

เหตุการณ์พระสงฆ์ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าปี พ.ศ. 2550 เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2550 ด้วยการ ชุมนุมอย่างสงบโดยพระสงฆ์พม่าในเมืองพะโค (Pokkoku) (Kyaw Yin Hlaing, 2008, pp130) ซึ่งอยู่ทาง เหนือของเมืองพุกาม เรียกร้องความรับผิดชอบจากรัฐบาลทหารพม่า ซึ่งขณะนั้นปกครองด้วย สภาเพื่อสันติภาพ และการพัฒนาแห่งรัฐ (ถอดความภาษาไทยโดย www.aseansummit.com) หรือ State Peace and Development Council (SPDC) โดยมีพลเอกอาวุโสตานฉ่วยขึ้นดำรงตำแหน่งสูงสุดของประเทศในขณะนั้น ต่อสภาวะวิกฤต เศรษฐกิจ น้ำมันและเชื้อเพลิงปรับราคาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนเดือดร้อน แต่พระสงฆ์กลุ่มนี้ถูก ปรามปรามอย่างหนักจากกลุ่มผู้ปกครองในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ทำให้พระสงฆ์ถูกทำร้ายและได้รับบาดเจ็บจำนวน มาก จากเหตุการณ์ทำร้ายและสลายการชุมนุมพระสงฆ์จากพะโค ได้กำเนิดกลุ่ม **All Burma Monks' Alliance** หรือ **ABMA** ซึ่งก่อตั้งขึ้นวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2550 โดยการรวมกลุ่มของพระสงฆ์พม่าเข้าด้วยกันจาก กลุ่มต่างๆดังนี้

- All Burma Young Monks' Union,
- The Federation of all Burma Monks' Union
- The Rangoon Young Monks' Union
- The Sangha Duta Council of Burma (Human right watch, 2008, pp 65)

ซึ่งรวมตัวกับพระสงฆ์ออกประกาศเรียกร้องให้รัฐบาลเผด็จการทหารพม่าทำตามสิ่งที่พระสงฆ์และกลุ่ม ABMA ต้องการดังนี้

- ถูกล้างเท้าต่อพระสงฆ์จากพะโค โดยมิเช่นนั้นจะยิงคืนวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2550
- ลดราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน
- ปลดปล่อยนางอองซานซูจีอย่างไม่มีเงื่อนไข รวมถึงนักโทษการเมืองทุกคน
- จัดให้มีการอภิปรายกับกลุ่มการเมืองพรรคประชาธิปไตยฝ่ายค้าน (Human right watch, 2008, pp 64)

เมื่อครบกำหนดเส้นตาย รัฐบาลเผด็จการทหารพม่าไม่ได้ทำตามคำร้องขอของกลุ่มพระสงฆ์ ทำให้พระสงฆ์ยิ่ง เพิ่มความโกรธแค้น และนำไปสู่การรวมตัวของการเดินขบวนและการประท้วงมากยิ่งขึ้น โดยการรวมตัวกันจาก พระสงฆ์จากส่วนต่างๆ จนนำไปสู่การสลายการประท้วงในที่สุด

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การรวมตัวประทุ้งของพระสงฆ์ในปีพ.ศ.2550 เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยพระสงฆ์เป็นแกนนำ แต่เมื่อมองภาพรวมของประเทศพม่าแล้ว ความเคียดแค้นจากวิกฤติเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะประชาชนชั้นรากหญ้า ความสำคัญของการศึกษาความสัมพันธ์ของพระสงฆ์กับประชาชนนั้นเพื่อวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับพระสงฆ์ เพราะเหตุใดพระสงฆ์จึงมีบทบาทสำคัญและเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีความยิ่งใหญ่ที่สุดในการต่อต้านครั้งนี้ ในเมื่อประชาชนได้รับผลกระทบโดยตรง แต่เป็นกลุ่มของพระสงฆ์ที่ออกมาต่อต้านและประท้วงในครั้งนี้ ดังนั้นเพื่อเข้าใจถึงปัญหาการประทุ้งที่แท้จริง จึงต้องศึกษาความสัมพันธ์กับประชาชน ปัญหาที่พบคือความไม่เข้าใจถึงถึงสถานะและชีวิตความเป็นอยู่ของพระสงฆ์อย่างแท้จริง การศึกษาถึงบทบาทและความสัมพันธ์เชิงลึกถึงความเข้าใจในการกระทำของพระสงฆ์ รวมถึงการศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมพม่าและในบริบททางการเมือง คำสอน และรูปแบบการใช้ชีวิตของพระสงฆ์ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

Kyaw Yin Hlaing กล่าวถึงการประทุ้งของพระสงฆ์ว่ามีหลายๆปัจจัย จากความคิดเห็นของหลายกลุ่มรัฐบาลเผด็จการทหารพม่าอ้างว่า พระสงฆ์ที่ออกมาเดินขบวนนั้นไม่ต้องการเห็นการเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยของประเทศเป็นไปอย่างราบรื่น บ้างให้ความเห็นว่า การประทุ้งได้ปรากฏต่อสายตาต่างชาติเพื่อเป็นการสนับสนุนให้พระสงฆ์ทำอะไรเพื่อประชาชนบ้าง และประการสุดท้าย พระสงฆ์ได้รับผลกระทบจากสถานะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ (Kyaw Yin Hlaing, 2008, pp126) ประการสุดท้ายนี้สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของกลุ่ม Human right watch จากพระสงฆ์รูปหนึ่งว่า ที่พระสงฆ์รวมตัวกันประท้วงนั้น เพราะว่าพระสงฆ์รู้สึกห่วงใยในความเป็นอยู่ของครอบครัว และเห็นว่าปัญหานี้เป็นปัญหาสังคม ด้วยสภาพความเป็นอยู่ที่แย่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อพระสงฆ์ เพราะพระสงฆ์นั้นต้องการและจำเป็นต้องพึ่งพาการสนับสนุนปัจจัยจากประชาชน (Human right watch, 2008, pp64)

การวิจัยวิธีการของพระสงฆ์ในการเป็นแกนนำเดินขบวนในครั้งนี้ เป็นสัญลักษณ์ของการรวมตัวกลุ่มคนต่างสถานะในสังคมที่ได้รับความเคียดแค้น และเห็นได้ว่าชาวพม่าให้ความสำคัญและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพระสงฆ์มาก พระสงฆ์ก็ยังต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ จากประชาชน ซึ่งเมื่อประชาชนได้รับความเคียดแค้นไม่สามารถส่งเสริมปัจจัยให้กับพระสงฆ์ได้ เช่น การศึกษา การดูแลสุขภาพ และการดำรงชีวิตของพระสงฆ์ ความสำคัญของการแลกเปลี่ยนในกิจทางศาสนาก็แสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดในชุมชน ในทางปฏิบัติ นั้นพระสงฆ์ถูกห้ามไม่ให้มีส่วนร่วมหรือกิจกรรมทางการเมืองใดๆเลย เป็นได้แต่เพียงผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น เมื่อศึกษาไปถึงลำดับขั้นและสถานะทางสังคม การแบ่งสังคมและชนชั้นพระสงฆ์ทำให้ยากต่อการจัดการและการควบคุมดูแล โดยจะมีหลายกลุ่มและมีความสัมพันธ์กับผู้นำแตกต่างกันไป การแบ่งลำดับขั้นของสงฆ์จะมีวิธีการนับปีที่บวช ยิ่งพรรษามากจะยิ่งมีความเคารพนับถือ ยิ่งมีความไว้วางใจต่อผู้นำประเทศและต่อพระระดับรองลงมา จนถึงชาวบ้านมาก ฉะนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า การลำดับขั้นของพระสงฆ์พม่าไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักคำสอนแต่ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของสังคมผู้นำที่ได้รับมอบหมายมาให้ควบคุมพระสงฆ์ให้อยู่ในความสงบ พระสงฆ์พม่านั้นมีสถานะที่โดดเด่นในสังคมพม่าในทุกๆด้านในการดำรงชีวิต ประชาชนจะให้การอุปถัมภ์อุ้มชูโดยการศรัทธา ซึ่งพระสงฆ์ก็จะให้ทานกลับสู่ชาวบ้านด้วยการให้ความรู้ ให้คำสอน รวมถึงการจัดการต่างๆ ที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน ดังนั้นเมื่อพระสงฆ์ได้เข้ามายื่นมือให้ความช่วยเหลือกับชาวบ้านแล้ว จึงย่อมมีความห่วงใยในสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน พระสงฆ์ในบางกลุ่มก็ผันตัวเองหรือมีพิธีกรรมทางด้านผีสงเพื่อปิดป่า

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ขจัดภัยให้กับชาวบ้านด้วยซึ่งเป็นเหตุผลหลักที่ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ได้เข้าแทรกแซงในกิจกรรมของชาวบ้าน ซึ่งอีกนัยหนึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเข้าไปยุ่งกับการเมือง เมื่อชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจากความไม่เป็นธรรมในสังคม แรงงานขั้นต่ำ หรือการกดขี่ข่มเหง พระสงฆ์เหล่านี้ไม่สามารถเพิกเฉยได้ จึงมีการยื่นมือเข้าไปช่วย โดยเห็นว่าความเดือดร้อนของชาวบ้านเป็นปัญหาหลัก เมื่อมีความเข้าใจในเรื่องของสภาพพระสงฆ์แล้วจะเห็นมุมมองของพระสงฆ์ในบทบาทของการต่อต้าน แต่อย่างไรก็ตาม พระสงฆ์นั้นจำนวนมาก การควบคุมพระสงฆ์ให้อยู่ในปกครองและอยู่ในระเบียบนั้นเป็นเรื่องยาก รัฐบาลทหารพม่าจะมีการจัดตั้งพระสงฆ์ที่มีอิทธิพลเข้าควบคุมดูแลจัดการ รัฐบาลทหารพม่าสอดส่องและจับตามองพระสงฆ์ด้วยการส่งพระสงฆ์เข้าไปควบคุม และดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย พระสงฆ์พม่านั้นมีอิทธิพลในการเข้าถึงไม่ใช่แค่การใช้ชีวิต แต่รวมถึงการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และเป็นที่พึ่งทางจิตใจ และมีอิทธิพลในด้านความคิดและการใช้ชีวิต

แต่การประท้วงในครั้งนี้ ไม่ใช่การประท้วงโดยพระสงฆ์กลุ่มเดียวกันทั้งหมด มีพระสงฆ์บางกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมการประท้วงครั้งนี้ เพราะบางกลุ่มนั้นได้อพยพย้ายรัฐบาลเผด็จการทหารพม่าซึ่งมีความเชื่อมโยงกับบทบาทผู้นำประเทศ บทบาทผู้นำในขณะนั้นในระบอบธรรมราชา (Schober, 2008, pp.22) ต้องเป็นบทบาทที่สร้างความชอบธรรมให้กับทั้งสองส่วนทั้งพระสงฆ์และประชาชน (Schober, 2008, pp.19) ในการอุ้มชูศาสนาด้วยเหตุนี้เอง พระสงฆ์จึงมีหลายสถานะ และมีหลายกลุ่ม ดังจะเห็นได้จากบางรายงานข่าวว่าในการต่อต้านปี พ.ศ.2550 นั้น มีการกล่าวอ้างอีกว่า ทางกลุ่มผู้นำประเทศยังมีการให้ทรัพย์สินหรือเงินทองแก่พระผู้ใหญ่เพื่อให้พระผู้ใหญ่เหล่านี้โน้มน้าวและดูแลพระสงฆ์รุ่นหนุ่มไม่ให้ก่อความวุ่นวายหรือเกิดการต่อต้านใดๆ ขึ้น (Ingrid, 2007, pp.112) พฤติกรรมและการแสดงออกทางการเมืองของพระสงฆ์ถูกหล่อหลอมขึ้นมาด้วยบทบาทและชีวิตความเป็นอยู่ของเหล่าศาสนิกชน สถานะของพระสงฆ์จะถูกทำให้อ่อนกำลังลงอย่างมากเมื่อรัฐบาลเผด็จการทหารพม่าและเจ้าอาวาสของวัดประสบความสำเร็จในการชักจูงพระนักเคลื่อนไหวหรือพระสงฆ์รุ่นหนุ่มเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ทำโดยรัฐบาล

เมื่อเข้าใจในบทบาทของกลุ่มบุคคล สถานะที่เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชน ศาสนสถานก็ย่อมมีความสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ของการรวมตัวทางศาสนาด้วยความเข้าใจในศาสนสถานจะเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชน วัดหรือศาสนสถานในพม่านั้น มีลักษณะที่คล้ายกับสังคมไทยในอดีต คือเป็นศูนย์กลางของประชาชนในกลุ่มหรือในชุมชนเหล่านั้น เป็นศูนย์กลางการศึกษา และชาวพม่านิยมส่งบุตรหลานที่ไม่สามารถเลี้ยงดูหรือแบกรับภาระค่าใช้จ่ายได้ ให้บวชเรียนกับทางวัด เด็กๆ เหล่านี้จะได้รับการสั่งสอนในเรื่องของศีลธรรมพื้นฐาน เรื่องของสิทธิและหน้าที่พลเมือง วัดและศาสนสถานในพม่านั้นยังเป็นศูนย์กลางให้ความรู้และเผยแพร่วัฒนธรรมหรือกิจกรรมทางธรรมเนียมของศาสนาอีกด้วย

นอกจากนี้ ศาสนสถานยังเป็นแหล่งที่พักพิงของผู้คนหลังจากกลับจากทำงาน (Gil, 2008, pp.7) หรือเป็นแหล่งพึ่งพิงปรึกษาปัญหาชีวิต เพราะในปกติแล้วศาสนสถานจะได้รับการสนับสนุนการสร้างจากรัฐบาลและการบริจาคของประชาชน ซึ่งมีความเป็นอยู่ดีกว่าชาวบ้าน และที่สำคัญในบางหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลนั้น ศาสนสถานเป็นสถานที่เดียวที่มีไฟฟ้าใช้ และมีวิทยุ มีโทรทัศน์ และเป็นสถานที่แห่งแรกที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากโลกภายนอก และยังคงเป็นที่แรกที่ส่งข่าวออกไปภายนอก (Gil, 2008, pp.7) ดังนั้นในการประท้วงหลายๆ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ครั้ง จะมีพระเป็นผู้นำข่าวสารมาสู่ประชาชน และในปีพ.ศ.2550 เช่นกัน มีพระเป็นกลุ่มนำในการเคลื่อนไหวกองการเมืองเป็นกลุ่มแรก การกระจายข้อมูลข่าวสาร การรวมตัวต่างๆก็เริ่มจากที่วัดออกสู่ประชาชนเช่นกัน

โดยสรุปแล้วความเข้าใจถึงสังคมของพระสงฆ์นั้นมีประโยชน์ต่อความเข้าใจในบริบททางสังคมและเหตุการณ์ต่อต้านรัฐบาลมากขึ้น ซึ่งเมื่อศึกษาแล้วจะเห็นว่าปัญหาและเหตุการณ์ต่อต้านนั้นไม่ใช่เพิ่งเกิดขึ้น แต่มีการรวมตัวและสืบต่อเนื่องมานานับนาน บริบทแวดล้อมต่างๆมีส่วนอย่างมากในการผลักดันเหตุการณ์ต่อต้านครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาและอธิบายความเข้าใจในเรื่องสังคมพระสงฆ์พม่าเกี่ยวกับการรวมกลุ่มในเหตุการณ์ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าปี พ.ศ.2550
2. ศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์กับประชาชน ที่ปรากฏและทำให้เกิดเหตุการณ์ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าปีพ.ศ.2550

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยถึงประชาชนซึ่งเป็นตัวแปรต้น แต่เป็นพระสงฆ์พม่าออกมาร่วมเดินประท้วงจำนวนมาก ตัวแปรตามคือกลุ่มพระสงฆ์พม่าที่มีบทบาทหลักของเหตุการณ์นี้ จากเหตุการณ์ประท้วงที่เกิดขึ้น การศึกษาถึงสถานะของพระสงฆ์ในสังคมพม่าในด้านการเมือง และในด้านสังคมศาสตร์ถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ สถานะทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และประชาชน โดยวิจัยจากบทบาทของศาสนสถานและบทบาทของผู้นำประเทศร่วมด้วย และเพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ของกลุ่มคนสองกลุ่มในสังคม การวิจัยย้อนกลับไปในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยใช้เครื่องมือทางประวัติศาสตร์เป็นหลักในการตรวจสอบเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกัน เช่น ปีพ.ศ.2532-2533 ที่พระสงฆ์ออกมาเดินประท้วงโดยมีรูปแบบคล้ายคลึงกัน ทำให้สามารถเข้าใจถึงปัญหาของการวิจัย รวมถึงวิเคราะห์ตัวต้นเหตุการณที่ป็นสาเหตุทำให้เกิดการประท้วงในครั้งนี้ด้วย เนื่องจากเหตุการณ์สภาวะการณที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจเป็นตัวต้นเหตุที่ทำให้พระสงฆ์ออกมาเดินขบวนประท้วงต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า และด้วยสภาวะการณทางเศรษฐกิจที่ถดถอยนี้เอง ทำให้พระสงฆ์ได้รับผลกระทบจากประชาชนที่เดือดร้อนและขาดรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยเริ่มจากกำหนดขอบเขตด้านการศึกษาในเรื่องกลุ่มพระสงฆ์ในศาสนาพุทธนิกายเถรวาท พื้นที่วิจัย 3 เมืองใหญ่ คือ พะโคะกู ซึ่งเป็นเมืองแรกที่มีการเคลื่อนไหวก่เกิดขึ้น ร้างกุ้ง ซึ่งเป็นเมืองที่ถูกจับตามองมากที่สุดเนื่องจากเป็นเมืองหลวงเก่าและมีสถานทูตหลายแห่งประจำ สุดท้ายคือมันตะเลย์ เมืองหลวงใหม่ ที่มีพระสงฆ์ออกมาเดินขบวนต่อต้านเป็นจำนวนมาก ช่วงเวลาในการวิจัยคือ เดือนกันยายนปีพ.ศ.2550 ซึ่งกิน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ระยะเวลาประมาณหนึ่งเดือน รวมถึงศึกษาสภาสังคม วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของพระสงฆ์ และการรวมตัวของพระสงฆ์ในการประท้วง ด้วยการศึกษาด้วยวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ โดยอาศัยทั้งเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรองตามแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งหอจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ เอกสารประเภทบทความจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศเช่น ของ National University of Singapore และ Asian research institute Singapore (Ari) และการสำรวจและเอกสารของกลุ่ม Human right watch.

เอกสารชั้นต้น เริ่มต้นจากการเก็บข้อมูลจาก เอกสาร หนังสือพิมพ์ (ที่มีการตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ) เช่น the Irrawaddy news , new lights of Burma, the mizzima news บทสัมภาษณ์จากการรวบรวมของ Human right watch. บันทึกเหตุการณ์ของ Human right watch : The resistance of the monks ที่สัมภาษณ์นักโทษทางการเมืองและพระสงฆ์ที่ถูกคุมขังในปีพ.ศ.2550 และสืบเนื่องมาจนถึงปีพ.ศ.2551 บันทึกเหตุการณ์และคำสัมภาษณ์จากเอกสารของ Kyaw Yin Hlaing : Challenging the Authoritarian State : Buddhist Monks and peaceful protests in Burma.

เอกสารชั้นรอง ผู้วิจัยใช้เอกสารชั้นรองที่อธิบายและวิเคราะห์ถึงบริบทของความคิดและกระบวนการที่อยู่ในโครงสร้างทางสังคมและการเมืองของพม่า ประเพณีและวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เช่นงานเขียนของ องค์กัร Friedrich Ebert Stiftung: The role of Monkhood in contemporary Myanmar Society เขียนโดย Sylwia Gil. บทความจากสำนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของพระสงฆ์ในพม่าครั้งใหญ่ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนหนังสือเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและการรวมตัวหรือการใช้ชีวิตของพระสงฆ์พม่า โดยอาศัยการเชื่อมโยงทางเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ เช่น Living silence in Burma : Surviving under military rule โดย Christina Fink ซึ่งเป็นหนังสือใหม่ที่เขียนเรื่องราวหลังปีพ.ศ.2550 มาจนถึงปัจจุบัน

ผลการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่าโดยแต่ละหมู่บ้านจะมีวัดหลายแห่ง บางหมู่บ้านจะมีพระสงฆ์จำพรรษาถึง 300 รูป (Kyaw Yin Hlaing, 2008, pp 135) และด้วยโครงสร้างในวัดซึ่งมีพระสงฆ์จำพรรษาจำนวนมากแล้ว ทำให้เกิดสังฆะ หรือที่เรียกว่าสังคมของพระสงฆ์ขึ้น มีการจัดตั้งการปกครองในวัด และมีการปกครองจากผู้นำหลายลำดับชั้นในวัดแห่งเดียว การรวมตัวของกลุ่มพระสงฆ์จึงเกิดขึ้นได้ง่ายจากกลุ่มคนอื่นๆ ที่พยายามรวมตัวกันแต่ไม่สำเร็จ เนื่องจากอุปสรรคของผู้นำ กลุ่มคนเข้าร่วม และการจับตามองจากรัฐบาล พระสงฆ์จากกลุ่มต่างๆ สามารถรวมตัวกันได้ด้วยการกระจายข่าวสารจากกลุ่มพระสงฆ์จากวัดหนึ่งสู่วัดหนึ่ง Kyaw Yin Hlaing บันทึกว่าจากบทสัมภาษณ์พระสงฆ์กล่าวว่า พระสงฆ์แต่ละรูปนั้นมีเพื่อนมากกว่า 20 คนที่ศึกษาในศาสนสถานต่างๆ มากกว่า 8 เมือง เป็นเหตุผลในการรวมกลุ่มเป็นเรื่องง่ายมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ในการประท้วง และการเริ่มต้นรวมตัวกัน เริ่มจากเพื่อนฝูงในวัดเดียวกัน และขยายออกไปเรื่อยๆ จากการศึกษาถึงสภาพสังคมและสภาพแวดล้อมของพระสงฆ์พม่าทำให้เข้าใจว่า ในเชิงสังคมนั้นพระสงฆ์ยังคงต้องพึ่งพาประชาชน

2. จากการวิจัยถึงบทบาทและสังคมของพระสงฆ์ในครั้งนี้เป็นการต่อสู้เพื่อประชาชน ที่ต่อต้านรัฐบาลในเรื่องเศรษฐกิจทรุดต่ำ แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ อีก ณ. ช่วงเวลาหนึ่งทางประวัติศาสตร์ที่ออกมาเคลื่อนไหว

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เท่านั้น พระสงฆ์เป็นตัวละครที่ประชาชนหวังพึ่งและสามารถต่อต้านรัฐบาลทหารพม่าได้ ถึงแม้ว่าการต่อต้านครั้งนี้ไม่ได้นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ในการต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า และเป็นแค่เพียงอีกหนึ่งเหตุการณ์ที่พระสงฆ์และประชาชนร่วมกันต่อต้าน แต่สิ่งที่ได้รับการค้นคว้าครั้งนี้ทำให้สามารถเข้าใจได้ว่า พระสงฆ์คือชนชั้นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนพม่าทั้งด้านจิตวิญญาณ และสภาพเศรษฐกิจและความเป็นอยู่

3. ด้วยสภาวะทางสังคมที่แนบแน่นของพระสงฆ์กับประชาชนเป็นแรงผลักดันอย่างมากที่ทำให้พระสงฆ์ออกมาต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า ดังที่ Soe Aung ให้สัมภาษณ์กับ Seth Mydands ใน New York times (Seth Mydands, 2007, pp.2) ว่าพระสงฆ์พม่าเป็นผู้มีอำนาจด้านศีลธรรมสูงสุดในสังคมพม่า ถ้าหากมีสิ่งใดเกิดขึ้นกับพระสงฆ์ สถานการณ์จะกระจายรวดเร็วที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2531 (ค.ศ.1988) ซึ่งนำโดยนักศึกษา จากคำกล่าวค้านกันให้ความสนับสนุนว่า พระสงฆ์นั้นมีบทบาทสำคัญมากในพระสงฆ์พม่าและมีความเป็นปึกแผ่นในการรวมกลุ่ม ด้วยพื้นฐานทางด้านศาสนาที่มีร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

หลังจากศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ในบริบทของการต่อต้านปีพ.ศ.2550 แล้ว สิ่งหนึ่งที่ค้นพบได้คือ ในปีพ.ศ.2550 นั้น นอกเหนือจากการรวมตัวของพระสงฆ์แบบเฉพาะกิจแล้ว เทคโนโลยีต่างๆมีส่วนช่วยอย่างยิ่งที่ทำให้การรวมตัวของพระสงฆ์ถูกขยายไปกว้างและรวดเร็ว เพื่อรับข้อมูลข่าวสารการก่อตัวของพระสงฆ์ทำให้พระสงฆ์ในต่างจังหวัดรวมตัวการต่อต้านเป็นกลุ่ม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พระสงฆ์ทั้งในตัวเมืองและต่างจังหวัดต่างรวมตัวกันตามแต่ละท้องที่เพื่อต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสาร Challenging the Authoritarian State: Buddhist Monks and Peaceful Protest โดย Kyaw Yin Hlaing ซึ่งศึกษากรณีการต่อต้านในปีพ.ศ.2550 โดยพระสงฆ์โดยเฉพาะ ได้เสนอแนวความคิดการกระทำของรัฐบาลทหารพม่าไว้ 3 ประเด็น คือ 1. รัฐบาลทหารพม่ากล่าวโทษการกระทำของพระสงฆ์ว่าไม่ต้องการเห็นการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยอย่างราบรื่น 2. เป็นการเรียกร้องความสนใจจากสายตาชาวโลกให้เข้ามาช่วยเหลือพม่า 3. พระสงฆ์ไม่พอใจกับสภาวะเศรษฐกิจซึ่งในเหตุผลข้อที่ 3 นี้ ซึ่งเมื่อทำการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากเมื่อศึกษาในเรื่องสังคมและธรรมชาติของพระสงฆ์แล้ว ประเด็นนี้ทำให้พระสงฆ์ลุกขึ้นมาเป็นแกนนำในการต่อต้าน แน่แน่นอนว่าย่อมมีกลุ่มพระสงฆ์ที่ไม่เห็นด้วยการกระทำนี้ แต่เนื่องจากในแต่ละกลุ่มพื้นที่มีแกนนำพระสงฆ์อยู่เนืองๆ พระสงฆ์รุ่นใหม่จะเข้าร่วมกิจกรรมนี้มากกว่าพระสงฆ์ในรุ่นอาวุโส ในรูปแบบของการต่อต้าน ประชาชนพม่าให้ความร่วมมืออย่างยิ่งในการต่อต้าน เพราะความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านนั้นแนบแน่น และมีความเชื่อมต่อกันในวิถีชีวิต ด้วยพระสงฆ์เป็นผู้ให้ความศรัทธาและเป็นที่พักทางจิตใจ จึงสามารถร่วมมือกับชาวบ้านได้ง่าย

จากผลการวิจัยถึงสภาพสังคมและพระสงฆ์พม่า สามารถตอบคำถามประเด็นที่ตั้งขึ้นได้ว่า ด้วยความที่สภาพสังคมพระสงฆ์พม่าเกี่ยวข้องกับประชาชนตั้งแต่เกิดจนตาย อีกทั้งพระสงฆ์ยังเป็นผู้ในด้านจิตวิญญาณ เป็นที่พึ่งพาทางจิตใจ ทำให้พระสงฆ์และประชาชนมีความใกล้ชิดและเข้าใจถึงสภาพการประทุ้งที่นำโดยพระสงฆ์ซึ่งเมื่อพบทวนสาเหตุที่ทำให้พระสงฆ์ออกมาประทุ้งคือสภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ หลังจากวิจัยแล้ว สนับสนุน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ประเด็นที่พระสงฆ์ยังคงต้องพึ่งพาปัจจัยจากประชาชน และเมื่อประชาชนเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อพระสงฆ์ด้วย โดยการออกมาประท้วงโดยพระสงฆ์คือพระสงฆ์นักเคลื่อนไหวประชาธิปไตยที่รอเวลาจะออกมาทวงถามความเป็นประชาธิปไตยจากรัฐบาลทหารพม่า และเมื่อพระสงฆ์ใน พะโคกู (pakkuko) ได้ออกมาประท้วงทวงถามความเป็นธรรมจากรัฐบาล ต่อมาโดยปราบปรัม การขยายตัวการรวมตัวได้กระจายไปอย่างรวดเร็วและการเป็นการประท้วงนำโดยพระสงฆ์ที่ใหญ่ที่สุด

เหตุการณ์ที่ทวีความรุนแรงขึ้นอันเนื่องมาจากพระสงฆ์ถูกทำร้ายจากการปราบปรัม ด้วยการใช้ความรุนแรงนี้เองทำให้เหตุการณ์บานปลายและการเป็นการสลายการต่อต้านที่มีการเสียชีวิตเนืองมามากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ในส่วนของงานวิจัยนี้เป็นเพียงจะมีส่วนต่อยอดในการค้นคว้าทำวิทยานิพนธ์ ในองค์กรรวมทั้งเจาะลึกถึงบทบาทสังคมพระสงฆ์พม่าในอดีตพร้อมกับศึกษาควบคู่กันไปในเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจและเข้าใจถึงบทบาทพระสงฆ์ได้ครอบคลุมและมีความเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเรื้อรังตั้งแต่อดีตจนถึงปีพ.ศ.2550 พระสงฆ์พม่าซึ่งมีบทบาทสำคัญเพราะเป็นผู้นำการประท้วง ทั้งนี้การต่อยอดยังคงสามารถลงลึกถึงข้อมูลอื่นๆ เกี่ยวกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม และพิธีกรรมทางศาสนาของพระสงฆ์พม่า ซึ่งเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยครั้งต่อไปในเชิงสังคมและวัฒนธรรม

การวิจัยนี้สามารถนำไปต่อยอดในการค้นคว้าหาข้อมูลในด้านอื่นๆ เช่นในปีพ.ศ.2551 พายุไซโคลนนา กิซ ซึ่งพระสงฆ์ได้เข้ามาเป็นกลุ่มคนที่รวบรวมความช่วยเหลือและให้ที่พักพิงแก่ประชาชนที่เดือดร้อน การค้นคว้าความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างพระสงฆ์กับประชาชน สะท้อนแนวคิดของพระสงฆ์ในการเดินประท้วง แม้ว่าการประท้วงในช่วงหลังจะเปลี่ยนจากการช่วยเหลือประชาชนเข้าสู่เรื่องการเมือง แต่การวิจัยนี้ส่งผลต่อความเข้าใจในสังคมพม่า ความสำคัญของพระสงฆ์ต่อชุมชน และต่อประชาชน และสามารถอธิบายถึงการกระทำของพระสงฆ์ที่ออกมาประท้วงได้ เนื่องจากการค้นคว้าด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการย้อนกลับไปดูเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ต้องวิจัยและค้นคว้าถึงแก่นแท้ของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้มีประโยชน์อย่างมากในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และทบทวนเหตุการณ์การต่อต้านในอดีต ทั้งในด้านการเมือง ศาสนา พิธีกรรม วัฒนธรรมและความเป็นอยู่

เอกสารอ้างอิง

- Christina Fink. (2009). *Living Silence in Burma : Surviving under military rule (second edition)*. Chiangmai: silkwarm books.
- Jordt Ingrid. (2007). *Burma's mass Lay Meditation Movement. Buddhism and the Cultural Construction of power*. Athen: Ohio University Press.
- Juliane Schober. (2011). *Modern Buddhist Conjunctures in Myanmar*. USA: university of Hawai'i press.

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

- Fidh (International Federation For Human Rights) (2010). *Burma's "Saffron Revolution" is not over time for the international community to act, Based on a Joint international FIDH-ITUC mission on the Thai-Burma border, December 2007*. Retrieved July 28, 2015 from http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/Birmania_FIDH_ITUC_101107.pdf
- Human Rights Watch staff and consultants (2007). *Crackdown Repression of the 2007 Popular Protests Burma*. Retrieved July 17, 2015 from <http://www.hrw.org/reports/2007/burma1207/index.htm>
- Human Rights Watch (2009). *The Resistance of the monks, Buddhism and Activism in Burma*. Retrieved July 20, 2015 <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/burmamonks0909webwcover.pdf>
- Kyaw Yin Hlaing (2008). Challenging the Authoritarian State : Buddhist Monks and Peaceful Protest in Burma, *The Fletcher forum of world affairs* 32, 1, 2008. 125-139. Retrieved July 15, 2015. from <http://dl.tufts.edu/catalog/tufts:UP149.001.00065.00003>
- Seth Mydans (2007, September 24). Monks' protest is challenging Burmese Junta. *The New York Times*. Retrieved from <http://www.nytimes.com>
- Sylwia Gil. (2008). The role of Monkhood in Contemporary Myanmar Society, *Friedrich-Ebert-Stiftung*. Retrieved August 10, 2014 from <http://library.fes.de/pdf-files/iez/05699.pdf>

